

dr hab. Jolanta Nocoń

**AUTOREFERAT O PRZEBIEGU PRACY ZAWODOWEJ,
OSIĄGNIĘCIACH NAUKOWYCH, DYDAKTYCZNYCH,
W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA KADR I ORGANIZACYJNYCH**

1. Przebieg pracy zawodowej

Po ukończeniu studiów na kierunku filologia polska w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Opolu pracowałam w szkole podstawowej jako nauczyciel języka polskiego (1983-1987), następnie w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Opolu w Sekcji Diagnostyki Pedagogicznej (1988-90) oraz w Zakładzie Technologii Kształcenia WSP w Opolu (1988-91). W Instytucie Filologii Polskiej w Zakładzie Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej pracuję od 1 września 1991 roku.

W roku 1990 ukończyłam 4-semestralne studia podyplomowe „Współczesna dydaktyka z elementami pomiaru dydaktycznego” w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Bydgoszczy (kierownik studium: prof. dr hab. Bolesław Niemierko). Tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa uzyskałam 11.07.1996 r. na Wydziale Filologiczno-Historycznym Uniwersytetu Opolskiego (promotor prof. dr hab. Stanisław Gajda; temat pracy doktorskiej: „Podręczniki do nauki o języku w aspekcie dydaktycznym i językowym”, recenzenci: prof. Edward Polański i prof. Feliks Pluta).

Stopień doktora habilitowanego w dyscyplinie językoznawstwo uzyskałam na podstawie monografii habilitacyjnej „Podręcznik szkolny w dyskursie dydaktycznym – tradycja i zmiana”. Kolokwium habilitacyjne odbyło się 15 października 2009 r. na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Opolskiego. Recenzentami w przewodzie habilitacyjnym byli: prof. Krystyna Gąsiorek, prof. Anna Starzec, prof. Urszula Żydek-Bednarczuk, prof. Józef Porayski-Pomsta. W 2011 r. monografia habilitacyjna otrzymała nagrodę naukową w dziedzinie językoznawstwa im. Kazimierza Nitscha przyznaną mi przez Polską Akademię Nauk Wydział I Nauk Humanistycznych i Społecznych.

Od 1 października 2011 r. jestem zatrudniona w Instytucie Filologii Polskiej (obecnie Instytut Polonistyki i Kulturoznawstwa) Uniwersytetu Opolskiego na stanowisku profesora nadzwyczajnego UO.

W latach 1996-2002, 2009-2012 pełniłam funkcję wicedyrektora Instytutu Filologii Polskiej UO, a od 1 października 2016 r. pełnię funkcję dyrektora Instytutu Polonistyki i Kulturoznawstwa UO. Ponadto od 2002 roku jestem kierownikiem Zakładu Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej (obecnie Zakład Polonistyki Stosowanej).

2. Charakterystyka osiągnięć naukowych

Moje zainteresowania naukowe od samego początku koncentrują się wokół dwóch obszarów badawczych: stylistyki tekstu i dyskursu oraz lingwodydaktyki (edukacji językowo-komunikacyjnej w aspekcie lingwistycznym).

Jeśli chodzi o obszar pierwszy, to w centrum podejmowanych przeze mnie badań, jeszcze przed doktoratem, znalazł się dyskurs edukacyjny i stylu tego dyskursu, a przede wszystkim podręcznik szkolny w wymiarze gatunkowym, tekstowym i stylowym. W latach 1996-97 realizowałam grant KBN na projekt „Struktura językowa podręczników do nauki o języku”, którego pokłosiem była rozprawa doktorska oraz opublikowana w 1997 roku monografia „Polecenia i pytania w podręcznikach do nauki o języku”. Opisałam w niej różne warianty formalnojęzykowe poleceń i pytań dydaktycznych, a także zaproponowałam autorską koncepcję typologii zadań dydaktycznych stosowanych w uczeniu o języku ze względu na ich funkcje w procesie edukacyjnym. Ta propozycja pozwalała wartościować podręczniki do nauki o języku, co było niezwykle istotne w sytuacji, gdy uwolnienie rynku książki szkolnej spowodowało, że nauczyciele otrzymali do dyspozycji kilkanaście różnych podręczników.

W latach 2003-2006 weszłam do zespołu prof. Heleny Synowiec i we współpracy z Uniwersytetem Śląskim pracowałam nad realizacją projektu KBN „Badania nad komunikatywnością i funkcjami podręczników kształcenia językowego w zreformowanej szkole” (opracowałam część poświęconą dialogowości podręczników kształcenia językowego dla gimnazjum).

W latach 2007-2009 realizowałam kolejny projekt badawczy finansowany ze środków ministerialnych na temat „Podręcznik szkolny w dyskursie dydaktycznym – tradycja i zmiana”. Opublikowana w 2009 roku pod tym samym tytułem monografia stała się podstawą przewodu habilitacyjnego. Jej przedmiotem jest opis dynamiki przemian wzorca tekstowego i gatunkowego podręcznika szkolnego, omawiam również uwarunkowania i kontekst zaobserwowanych tendencji oraz możliwe konsekwencje edukacyjne. Omawiając specyfikę gatunkową podręcznika szkolnego, posiłkuję się koncepcją czterech wymiarów wzorca gatunkowego Marii Wojtak. Również opis przemian wewnątrzgatunkowych podporządkowany został tym wymiarom i przedstawiony jako dychotomie, między których pozycjami skrajnymi sytuuję się odmienne konkretyzacje wzorca tekstowego (struktura liniowa – struktura rozgałęziona, świat odtwarzany – świat odkrywany, przedmiotowa monologowość – podmiotowa dialogowość, styl jednorodny – styl hybrydowy, werbalizm – wizualizacja). Monografia zyskała uznanie Polskiej Akademii Nauk, która w 2011 roku przyznała za nią nagrodę naukową w dziedzinie językoznawstwa im. Kazimierza Nitscha.

Wyniki badań nad przemianami wzorca gatunkowego podręcznika szkolnego opublikowałam także w kilku artykułach, m.in. w czasopiśmie zagranicznym „Сшун” (Belgrad 2007) oraz w tomach zbiorowych wydanych także poza Polską (m.in. w Usti nad Labem w Czechach 2007).

Po habilitacji moje zainteresowania przeniosły się w stronę dyskursu dydaktycznego i jego analizy. Z kategorią dyskursu dydaktycznego jako kategorią poznawczą zmierzyłam się po raz pierwszy w monografii habilitacyjnej – podjęłam wówczas pierwszą próbę zdefiniowania i opisanie ten typ praktyki społecznej. W artykule „Dyskurs edukacyjny i jego społeczny zasięg” (Opole 2013) przedstawiłam już w pełni dojrzałą autorską koncepcję dyskursu edukacyjnego – moje ujęcie jest szerokie i powiązane z zaistnieniem specyficznej relacji nadawczo-odbiorczej typu Nauczyciel-Uczeń. Wyrażam także stanowisko, iż nie istnieje uniwersalny dyskurs edukacyjny, a grupa dyskursów

zorientowanych na edukację w różnych przestrzeniach uniwersum mowy, także np. medialnej czy religijnej, a nie tylko szkolnej czy akademickiej. W artykule zaproponowałam też typologię gatunków edukacyjnych ze względu na rangę realizowanej w nich funkcji edukacyjnej. Uznaję ten artykuł za jedną z najważniejszych publikacji pohabilitacyjnych ze względu na wytyczone ramy i obszary badań nad dyskursem edukacyjnym.

Wybrane szczegółowe zagadnienia dotyczące dyskursu edukacyjnego opracowałam w kilku artykułach – poświęciłam je m.in. kategorii autora tekstu i w tekście dydaktycznym (Zielona Góra 2009), strategiom temporalizacji i ich funkcjom stylistycznym (2010), stylowi dydaktycznemu i stylowi dyskursu dydaktycznego (Białystok 2011, Opole 2011), dyskursowi lekcyjnemu (Opole 2012), dyskursowi edukacyjnemu w Internecie (Katowice 2016).

Za podsumowanie moich zainteresowań badawczych stylistyką tekstu i dyskursu edukacyjnego i za najważniejsze osiągnięcie naukowe po habilitacji z tego obszaru uznaję kierowanie zespołem badawczym realizującym w latach 2010-2013 międzyuczelniany grant „Style współczesnego języka polskiego”, w skład którego weszło 12 naukowców z Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Śląskiego i Uniwersytetu Opolskiego. Efektem była obszerna (s. 528) monografia zbiorowa „Style współczesnej polszczyzny. Przewodnik po stylistyce polskiej” (wyd. Univeritas Kraków 2013), której byłam współredaktorką oraz autorką rozdziału „Styl dydaktyczny – styl dyskursu dydaktycznego”. Książka zawiera syntezę dorobku badań nad stylami współczesnego języka polskiego, pokazuje zmiany, jakie zaszły w badaniach stylistycznych, m.in. zróżnicowanie metodologii badawczych, opisuje style tradycyjnie wyodrębniane, ale i nowe, powstałe w wyniku przemian kulturowych, wskazuje także na współczesne tendencje i procesy stylotwórcze. Przygotowana przeze mnie synteza badań nad stylem dydaktycznym / dyskursu dydaktycznego jest pierwszym i jak dotąd jedynym tego typu opracowaniem w lingwistyce polskiej. Artykuł uzupełnia obszerna bibliografia najważniejszych opracowań z tego zakresu opublikowanych do końca 2012 roku.

Drugi obszar moich zainteresowań badawczych to lingwistyka stosowana.

Od czasu doktoratu skupiałam się na teoretycznych aspektach edukacji językowo-komunikacyjnej w języku polskim jako ojczystym, przede wszystkim na kształceniu kompetencji tekstotwórczej oraz rozwijaniu świadomości językowej (w jej aspekcie gramatycznym, leksykalnym i tekstowym). Moje artykuły z tego obszaru badawczego. np. „Styl i stylistyka w kształceniu językowym” (Opole 2016), „Teksty argumentacyjne w edukacji językowo-komunikacyjnej” (Lublin 2016), „Świadomość językowa w podręcznikach szkolnych” (Opole 2014), „Gatunki tekstu na pisemnym egzaminie maturalnym od 2015 roku” (Kraków 2014), „Kształcenie umiejętności wyrażania sądów wartościujących na lekcjach języka polskiego” (Rzeszów 2003), wyróżnia silne osadzenie w dorobku tzw. czystego językoznawstwa, szczególnie nowych subdyscyplin zajmujących się badaniem tekstów, który to dorobek staram się wykorzystać do rozwiązywania problemów edukacyjnych i modelowania procesu kształcenia językowo-komunikacyjnego. Są wśród nich także artykuły syntetyzujące i ujmujące w aspekcie często diachronicznym rozwój koncepcji lingwodydaktycznych, np. „Przedmiot język polski w szkołach III Rzeczypospolitej Polskiej (po 1989 roku)” (Opole 2003), „Uczenie o języku polskim po 1989 roku – programy i koncepcje dydaktyczne” (Opole 2010), „Rozwijanie i doskonalenie kompetencji tekstotwórczej w perspektywie lingwodydaktycznej” (Wrocław 2012), „Słowo jako przedmiot edukacji polonistycznej (przed 1999 rokiem i po nim)” (Kraków 2013). W kilku artykułach zaproponowałam autorskie modele organizacji procesu kształcenia językowo-komunikacyjnego,

które stanowią mój autorski wkład w teorię lingwodydaktyczną – to: funkcjonalne wykorzystanie transformacji tekstowych do kształcenia sprawności tekstotwórczych (Katowice 2002), strategie nabywania przez ucznia wiedzy o języku (Katowice 2012), sposoby funkcjonalizowania wiedzy o języku w zadaniach dydaktycznych (Opole 2014), profilowanie szkolnej wiedzy o języku (Kraków 2017). Włączyłam się także w dyskusję nad priorytetami szkolnej edukacji językowo-komunikacyjnej, np. „Wiedza o języku czy wiedza językowa? – o uczeniu gramatyki w szkole” (2009). Opowiedziałam się za odejściem od scjentystycznie traktowanej nauki o języku na rzecz nauki języka podbudowanej wiedzą o języku.

Moje zainteresowania z obszaru lingwodydaktyki objęły również badanie efektywności kształcenia językowo-komunikacyjnego. Temu zagadnieniu poświęciłam kilka artykułów, np. „Metatekst w tekście uczniowskim (na przykładzie rozprawki)” (Warszawa 2002), „Kompetencje tekstowe uczniów a rozumienie czytanego tekstu” (Warszawa 2005), „Styl(e) wypowiedzi pisemnej licealistów” (Warszawa 2010), „Wariantywność stylu tekstu w perspektywie edukacyjnej” (Opole 2018), „Wariantywność aktualizacji wzorca gatunkowego jako problem edukacyjny (na przykładzie zaproszenia)” (Katowice 2018), w których przedmiotem badań były teksty uczniów, a analiza skoncentrowana została na opisanu poziomu wybranych sprawności tekstotwórczych. We wnioskach sformułowałam postulaty dotyczące procesu edukacyjnego – wskazałam sprawności słabo opanowane, które wymagałyby szczególnej uwagi nauczycieli, oraz zaproponowałam sposób działania dydaktycznego, który sprzyjałby w moim przekonaniu rozwijaniu i doskonaleniu tych sprawności.

Dzięki publikacjom z zakresu lingwodydaktyki zyskałam pozycję eksperta, co przełożyło się udział w dwóch grantach badawczych realizowanych na zlecenie Instytutu Badań Edukacyjnych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego: „Dydaktyka literatury i języka polskiego w gimnazjum w świetle nowej podstawy region II” (IBE/26/D/2012) oraz „Diagnoza przedmaturalna z języka polskiego” 2014 (IBE/33/D/2014).

Pierwszy z projektów (2012-2015) to kompleksowe badanie obejmujące uczniów trzech klas gimnazjum (po ok. 6 tysięcy w każdym z trzech wyróżnionych regionów), nauczycieli języka polskiego, innych pracowników szkoły (dyrektorów, bibliotekarzy) i rodziców uczniów. Kierowałam zespołem regionu II (województwa: wielkopolskie, lubuskie, dolnośląskie, opolskie, śląskie, łódzkie), w skład którego wchodził naukowcy z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, Uniwersytetu Opolskiego oraz zespół nauczycieli. Jestem współautorką narzędzi badawczych (testów badających osiągnięcia z obszaru pisanie oraz arkuszy obserwacyjnych do badania sprawności mówienia) oraz współautorką raportu z badań w regionie II.

Drugi z projektów realizowałam w roku 2014. Było to badanie poprzedzające pierwszą sesję egzaminu maturalnego w zmodernizowanej formule. Miało pokazać stopień przygotowania licealistów do tych części egzaminu pisemnego, które zostały zmienione. Kierowałam zespołem oraz opracowałam raport w części dotyczącej kompetencji receptywnych i świadomości językowej.

W okresie po habilitacji moje szczególne zainteresowanie zaczął budzić problem relacji między edukacją językowo-komunikacyjną a zmianami dokonującymi się we współczesnym świecie, także w obszarze językoznawstwa. Opublikowałam na ten temat ponad 10 artykułów, a syntezę moich

dociekać zawarłam w monografii „Lingwodydaktyka na progu XXI wieku. Konteksty – koncepcje – dylematy” (Opole 2018).

Publikacja jest próbą spojrzenia na kształcenie językowe z perspektywy przemian dokonujących się współcześnie w różnych kontekstach mających wpływ, lub które powinny mieć wpływ, na program edukacji językowej młodego pokolenia. Z jednej strony to diagnoza potrzeb edukacyjnych na tle przemian kulturowo-cywilizacyjnych, rozwoju badań lingwistycznych, polityki edukacyjnej państwa, kolejnych reform programowych, z drugiej, próba syntetycznego opisu różnych koncepcji i podejść dydaktycznych obecnych w myśleniu o zadaniach i sposobach kształcenia językowego od końca XX do pierwszych dwóch dekad XXI wieku.

Punkt wyjścia rozważań stanowi założenie, że współczesna edukacja językowo-komunikacyjna w zakresie języka polskiego jako ojczystego znalazła się w trudnej sytuacji rozdźwięku między przeszłością, osadzoną w kulturze druku, a teraźniejszością, zdominowaną przez nowe media cyfrowe. W dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości i nowej kulturze oba główne zadania szkoły – obowiązek przygotowanie pokolenia wstępującego do życia w realnym świecie XXI wieku oraz odpowiedzialność za wprowadzenie w tradycję – stoją w pewnym sensie w opozycji wobec siebie, rodzą dysonanse, zmuszają do przeorientowania celów i treści kształcenia, także metodyki, określenia na nowo priorytetów edukacyjnych i dostosowania do nich hierarchii zadań dydaktycznych.

Analiza kontekstów edukacyjnych pozwoliła mi na zarysowanie ogólnych ram programowych edukacji językowo-komunikacyjnej w warunkach XXI wieku. Jeśli wziąć pod uwagę kontekst kulturowy i wzorce językowo-komunikacyjne, z którymi młode pokolenie obcuje na co dzień, to podstawowymi zadaniami szkolnego kształcenia językowego, obok tradycyjnie przez nie realizowanymi, stają się: umożliwienie uczniom nabycia kompetencji niedostępnych lub trudno dostępnych w pozaszkolnej socjalizacji językowo-komunikacyjnej, przeciwdziałanie niepożądanym z punktu widzenia ideałów szkolnych zmianom w kompetencji językowo-komunikacyjnej młodego pokolenia oraz rozszerzenie treści kształcenia o nowe kanony komunikowania się, które wykształciły się w efekcie zmian dokonujących się w społecznej komunikacji.

Kluczowy dla całego opracowania jest fragment poświęcony najważniejszym podejściom i koncepcjom lingwodydaktycznych, które zaistniały na przełomie XX i XXI wieku jako efekt dyskusji nad programem kształcenia językowego. Są wśród nich zarówno koncepcje ogólnodydaktyczne, ponadprzedmiotowe, jak np. podmiotowość/antropocentryzm oraz integracjonizm/holizm, jak i odnoszące się do wszystkich obszarów kształcenia polonistycznego, także kulturowo-literackiego, np. tekstocentryzm, oraz specyficzne jedynie dla kształcenia językowego: systemocentryzm, normatywizm, komunikacjonizm czy też funkcjonalizm. Wypracowane na ich podstawie modele lingwodydaktyczne dowodzą niestabilności myślenia o kształceniu językowym we współczesnej szkole, co oddala praktykę lekcyjną od wyzwań, jakie stawia przed nią XXI wieku.

Jako wniosek końcowy stawiam tezę, że zmiany w świecie, nie należy postrzegać w kategorii zagrożenia dla edukacji polonistycznej, a jako szansę na jej odświeżenie i unowocześnienie. Wymaga to jednak otwarcia się na nowe potrzeby edukacyjne, w tym językowo-komunikacyjne, i na nową kulturę. W innym przypadku kształcenie językowe oddalać się będzie coraz bardziej od realnej komunikacji społecznej, a przede wszystkim przestanie mieć na nią wpływ normotwórczy.

Za osiągnięcie naukowe uznaję ponadto zainicjowanie interdyscyplinarnej serii wydawniczej „Język a Edukacja”, do której komitetu redakcyjnego zgodzili się wejść wybitni polscy językoznawcy, lingwodydaktycy, pedagodzy i psychologowie. Tom programowy opublikowany został w 2012 r. („Kształcenie językowe”), a kolejne cztery w latach 2013-2017 („Tekst edukacyjny, „Świadomość językowa”, „Wychowanie językowe”, „Uczenie o języku ojczystym w czasach ponowoczesnych”). Kolejny, piąty tom, jest złożony w wydawnictwie („Bariery i pomosty w kulturze i języku”). Redagowałam/współredagowałam tomy 1-4.

Byłam przewodniczącą komitetu organizacyjnego ogólnopolskich konferencji naukowych: „Uczeń w świecie języka i tekstu” (2009), „Język a Edukacja 1. Tekst edukacyjny” (2011), „Język a Edukacja 2. Świadomość językowa” (2012), „Język a Edukacja 3. Wychowanie językowe” (2013), „Język a Edukacja 4. Uczenie o języku ojczystym w czasach ponowoczesnych” (2015).

W swoim dorobku publikacyjnym mam 3 monografie autorskie, 73 oryginalne prace naukowe w czasopiśmie i książkach (dalsze 3 w druku), 4 recenzje, redagowałam lub współredagowałam 7 tomów zbiorowych. Zrealizowałam 6 grantów badawczych – 2 indywidualne i 4 zespołowe pozyskane w drodze konkursu (byłam kierownikiem trzech z nich). Uczestniczyłam czynnie w 56 konferencjach, w tym 3 zagranicznych.

3. Osiągnięcia w zakresie opieki naukowej i kształcenia młodej kadry

Byłam promotorem w 1 zakończonym przewodzie doktorskim:

- 1) dr Ilona Lechowicz (Wydział Filologiczny UO – Uchwała RW z dn. 10 VII 2014 r.); tytuł rozprawy: „Językowy obraz idei feministycznych w publicystyce prasowej”.

Jestem promotorem w 3 otwartych przewodach doktorskich:

- 1) mgr Marta Chyb, rozprawa „Efektywne słuchanie w języku polskim jako ojczystym – diagnoza i profilaktyka”; Wydział Filologiczny Uniwersytet Opolski; RW 8.03.2018).
- 2) mgr Patrycja Gabor, rozprawa „Sprawność redagowania wypowiedzi interpretacyjnej przez licealistów. Tekst – styl – retoryka”; Wydział Filologiczny Uniwersytet Opolski; RW 11.05.2017).
- 3) mgr Katarzyna Machoń, rozprawa „Folder o regionie. Analiza genologiczna”; Wydział Filologiczny Uniwersytet Opolski; RW 11.07.2013).

Ponadto sprawuję funkcję opiekuna nad 3 dalszymi doktorantami:

- 1) mgr Sandra Caban
- 2) mgr Monika Czaińska
- 3) mgr Marta Mariowska

Byłam recenzentką w 5 przewodach doktorskich:

- 1) Monika Krzempek, rozprawa *Analiza semantyczna czeskich wykrzykników* [promotor: prof. dr hab. Stanisław Gajda], Uniwersytet Opolski, luty 2012 r.
- 2) Maria Waclawek, rozprawa *(Auto)stereotyp DZIEWCZYNY i CHŁOPAKA na podstawie współczesnych wypowiedzi młodzieży* [promotor: dr hab. prof. UŚ Bernadeta Niesporek-Szamburska], Uniwersytet Śląski w Katowicach, wrzesień 2013 r.
- 3) Emilia Kałuzińska, rozprawa *Kulturowe kody reklamy. Świat znaczeń w reklamie z perspektywy socjalizacji* [promotor: prof. dr hab. Aldona Skudrzyk], Uniwersytet Śląski w Katowicach, lipiec 2016 r.
- 4) Grzegorz Zarzeczny, rozprawa *Dyskurs glottodydaktyczny w podręcznikach do nauczania języka polskiego jako obcego wydanych w USA i Wielkiej Brytanii po 1945 r.* [promotor: prof. dr hab. Anna Dąbrowska], Uniwersytet Wrocławski, grudzień 2016 r.
- 5) Diana Jagodzińska, rozprawa *Obraz nauczyciela w języku wybranych aktów prawa oświatowego* [promotor: prof. dr hab. Bernadeta Niesporek-Szamburska], Uniwersytet Śląski w Katowicach, listopad 2018 r.

Byłam recenzentką w 11 przewodach habilitacyjnych:

- 1) Recenzja dorobku dr Anny Wileczek w przewodzie habilitacyjnym przeprowadzonym na Wydziale Filologicznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie (lipiec 2018).
- 2) Recenzja dorobku dr Renaty Makarewicz w przewodzie habilitacyjnym przeprowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (czerwiec 2018).
- 3) Recenzja dorobku dr Marty Szymańskiej w przewodzie habilitacyjnym przeprowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (lipiec 2016).
- 4) Recenzja dorobku i rozprawy habilitacyjnej *Diagnoza i terapia logopedyczna osób z afazją motoryczną. Odbudowanie kompetencji językowej i systemu językowego* dr Danuty Grzesiak-Witek w przewodzie habilitacyjnym przeprowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (listopad 2014).
- 5) Recenzja dorobku i rozprawy habilitacyjnej *Lingwoedukacyjne diagnozowanie metajęzyka lingwistyki* dra Sławomira Śniatkowskiego w przewodzie habilitacyjnym przeprowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (maj 2014).
- 6) Recenzja dorobku i rozprawy habilitacyjnej *Nauka czytania w języku obcym w okresie wczesnoszkolnym. Teoria i praktyka* dr Małgorzaty Pamuły-Behrens w przewodzie habilitacyjnym przeprowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie (październik 2013).
- 7) Recenzja dorobku i rozprawy habilitacyjnej *Ideologiczny wymiar dyskursu edukacyjnego na przykładzie podręczników języka polskiego z lat 1918-2010* dr Agnieszki Rypel w

przewodzie habilitacyjnym przeprowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Opolskiego (kwiecień 2013).

- 8) Recenzja dorobku i rozprawy habilitacyjnego *Ojców mowę znać należy. Język elementarzy polskich wydawanych na Pomorzu Gdańskim w latach 1840-1920 jako narzędzie kształcenia i wychowania* dr Anety Lewińskiej w przewodzie habilitacyjnym przeprowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego (marzec 2013).
- 9) Recenzja dorobku i rozprawy habilitacyjnej *Od wrogów do braci. Posoborowe zmiany w dyskursie Kościoła katolickiego* dr Marzeny Makuchowskiej w przewodzie habilitacyjnym przeprowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Opolskiego (styczeń 2013).
- 10) Recenzja dorobku i rozprawy habilitacyjnej *Rozwijanie sprawności pisania w dydaktyce językowej na etapie wczesnoszkolnym* dr Joanny Zawodniak z Uniwersytetu Zielonogórskiego (Instytut Lingwistyki Stosowanej Uniwersytet Warszawski, październik 2012).
- 11) Recenzja dorobku i rozprawy habilitacyjnej *Konceptualizacja świata przedstawionego w języku najnowszego przekładu tekstów Hansa Christiana Andersena* dr Danuty Jastrzębskiej-Golonki z Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (UAM w Poznaniu, kwiecień 2012).

Ponadto pełniłam funkcję członka komisji w 2 przewodach habilitacyjnych:

- 1) dr Michał Bitniok, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Gdańskiego (2014).
- 2) dr Przemysław Gębał, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (grudzień 2013).

Byłam także sekretarzem komisji w 1 przewodzie habilitacyjnym :

- 1) dr Danuta Lech-Kirstein, Wydział Filologiczny Uniwersytet Opolski (wrzesień 2016).

Byłam promotorem 47 prac magisterskich i 15 prac licencjackich.

4. Działalność organizacyjna i popularyzatorska

W 1999 r. zostałam powołana na członka Zespołu Dydaktycznego Rady Języka Polskiego PAN w Warszawie. W ramach prac zespołu odbywają się cykliczne posiedzenia naukowe, na których omawia się problemy kształcenia językowego w całym systemie polskiej edukacji. Na posiedzeniu 28 marca 2011 r. wygłosiłam wystąpienie na temat *Rozwijanie kompetencji tekstotwórczej w perspektywie lingwodydaktycznej*.

Podczas Kongresu Międzynarodowego Komitetu Słowistów w sierpniu 2018 r. w Belgradzie zostałam przyjęta na członka Komisji Stylistycznej MKS.

Byłam członkiem Zespołu Ekspertów Polonistycznych w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie, który opracował koncepcję modernizacji egzaminu maturalnego z języka polskiego od roku 2015. Wraz z pozostałymi ekspertami opracowałam *Informator o egzaminie maturalnym z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015* oraz przygotowałam publikację dla nauczycieli i uczniów szkół ponadgimnazjalnych: *Część ustna egzaminu maturalnego z języka polskiego od roku 2014/2015. Zbiór przykładowych zadań*, CKE Warszawa 2014 – jestem współautorka rozdziału *Zadania z zakresu kształcenia językowego oparte na tekstach literackich, popularnonaukowych i publicystycznych* oraz autorką rozdziału *Dodatkowy materiał dla nauczycieli. Komentarz do części 2*. Jako ekspert CKE prowadziłam warsztaty dla trenerów szkoleń w zakresie oceniania maturalnych prac egzaminacyjnych na poziomie podstawowym i rozszerzonym z języka polskiego oraz cykl pięciu konferencji szkoleniowych dla nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych na temat zmian w egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2014/2015 (Kraków, Konin, Wałbrzych, Legnica, Opole).

Powołana zostałam także na eksperta Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie – recenzowałam materiały i raporty z badań prowadzonych przez IBE: zestaw zadań diagnostycznych dla klasy II LO do *Diagnozy przedmaturalnej z języka polskiego – wersja pilotażowa* (2014), poradnik *Jak napisać rozprawkę egzaminacyjną? Poradnik dla gimnazjalistów* (2013), raport z Ogólnopolskiego Badania Umiejętności Trzecioklasistów edycji 2013 (2013).

W 2011 r. na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej opracowałam wraz z zespołem *Kryteria oceny podręczników szkolnych w aspekcie językowo-stylowym. Przewodnik dla rzeczoznawców wraz ze wzorami opinii* [współautorki: K. Gąsior, A. Hącia, K. Kłosińska, D. Krzyżyk, H. Synowiec].

Jestem członkiem komitetów redakcyjnych/rad naukowych 3 czasopism: „Stylistyka”, wyd. Uniwersytet Opolski; „Polonistyka. Inspiracje”, wyd. Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu; „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia ad Didacticam Litterarum Polonarum et Linguae Polonae Pertinentia”, wyd. Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie. Recenzowałam artykuły dla 3 czasopism: „Edukacja”, wyd. IBE Warszawa; „Forum Lingwistyczne”, wyd. Uniwersytet Śląski w Katowicach; „Język – Szkoła – Religia”, wyd. Uniwersytet Gdański.

W zakresie popularyzowania wiedzy współpracowałam z ośrodkami metodycznymi w kraju (Opole, Katowice, Łomża): wygłaszałam wykłady, prowadziłam warsztaty / seminaria dla nauczycieli języka polskiego w zakresie wiedzy o współczesnym języku polskim oraz dydaktyki kształcenia językowego. Podobną współpracę podjęłam z Wydawnictwami Szkolnymi i Pedagogicznymi. Ponadto byłam pomysłodawczynią i współorganizatorką cyklu seminariów dla nauczycieli szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, które odbywały się na Uniwersytecie Opolskim w latach 2009-2012.

W latach 2015-2016 prowadziłam warsztaty dla maturzystów przygotowujące do zmodernizowanego egzaminu maturalnego. Wygłaszałam wykłady dla uczestników Konkursu Wiedzy o Języku Polskim w Kaletach (woj. śląskie) popularyzujące wiedzę o współczesnym języku polskim (2017-2018).

Jako członek Okręgowej Olimpiady Literatury i Języka Polskiego sprawdzałam i recenzowałam prace konkursowe. Prowadziłam również konsultacje dla finalistów Okręgowej Olimpiady Literatury i Języka Polskiego.

W swoim dorobku organizacyjnym mam opracowanie programów ECTS nowych kierunków studiów: logopedia z językiem polskim nauczycielska studia I stopnia oraz lingwistyka

stosowana studia I stopnia. Od 2005 r. pełnię funkcję kierownika studiów podyplomowych filologia polska dla absolwentów kierunków humanistycznych.

Pełniłam/pełnię liczne funkcje w Uniwersytecie Opolskim. W latach 1996-2002 i 2009-2012 byłam wicedyrektorem Instytutu Filologii Polskiej UO, a od 1 października 2016 r. pełnię funkcję dyrektora Instytutu Polonistyki i Kulturoznawstwa UO. Od 2002 roku jestem kierownikiem Zakładu Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej (obecnie Zakład Polonistyki Stosowanej). W kadencji 2008-2012 byłam członkiem Komisji Dyscyplinarnej ds. Studentów UO, w od roku 2012 do obecnie Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej ds. Doktorantów UO.

A handwritten signature in blue ink, reading "Jolanta Bobon". The signature is written in a cursive style with a large initial 'J'.

Opole, 5 listopada 2018 r.